

СУЧАСНІ НАУКОВІ ТРАКТУВАННЯ ДЕФІНІЦІЇ «ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА» ТА ЇХ ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

MODERN SCIENTIFIC INTERPRETATIONS OF THE DEFINITION OF «ECONOMIC SECURITY OF ENTERPRISE» AND THEIR COMPARATIVE ANALYSIS

УДК 338.1.658

DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct62-10>

Булавка О.С.

аспірант кафедри економіки та підприємництва імені Т.Г. Бея Український державний університет науки і технологій

Ігнашкіна Т.Б.

к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та підприємництва імені Т.Г. Бея Український державний університет науки і технологій

Bulavka Oleksii

Ukrainian State University of Science and Technology
Ihnashkina Tetiana
Ukrainian State University of Science and Technology

Забезпечення економічної безпеки підприємства є важливою умовою його сталого розвитку та підтримки стабільної діяльності в умовах нестійкого середовища. Методологічною базою дослідження послужили наукові праці вітчизняних та іноземних авторів, які присвячено розкриттю проблемних аспектів економічної безпеки на підприємствах. Методи дослідження: системний, контент-аналіз. Відповідно до поставленої мети, проаналізовано та систематизовано наукові підходи до визначення поняття «економічна безпека підприємства», виділено їхні характерні ознаки та недоліки. За результатами проведеного дослідження авторами запропоновано власне трактування дефініції «економічна безпека підприємства» на основі комплексного підходу. Отримані наукові результати мають теоретичну цінність та можуть бути використані для подальшого вивчення питань, пов'язаних з економічною безпекою підприємства, а також для вдосконалення стратегії розвитку компанії.
Ключові слова: дефініція, економічна безпека, підприємство, стан захищеності, система, комплексний підхід.

Обеспечение экономической безопасности предприятия является важным условием

его устойчивого развития и поддержания стабильной деятельности в условиях неустойчивой среды. Методологической базой исследования послужили научные труды отечественных и иностранных авторов, посвященных раскрытию проблемных аспектов экономической безопасности на предприятиях. Методы исследования: системный, контент-анализ. Согласно поставленной цели, проанализированы и систематизированы научные подходы к определению понятия «экономическая безопасность предприятия», выделены их характерные признаки и недостатки. По результатам проведенного исследования авторами была предложена собственная трактовка дефиниции «экономическая безопасность предприятия» на основе комплексного подхода. Полученные научные результаты имеют теоретическую ценность и могут быть использованы для дальнейшего изучения вопросов, связанных с экономической безопасностью предприятия, а также для усовершенствования стратегии развития компании.

Ключевые слова: дефиниция, экономическая безопасность, предприятие, состояние защищенности, система, комплексный подход.

The acceleration of globalization, the coronavirus crisis, and unstable socio-economic situation in the country have recently negatively affected the conditions for the functioning of enterprises and reduced their economic security. The consequences of the loss of economic security of the enterprise are: falling production, job cuts, deteriorating competitiveness of companies, bankruptcies, rising prices, declining welfare, reduced budget revenues, etc. That is why ensuring economic security is a key task of managers of enterprises and public authority. The purpose of the scientific article is to substantiate the author's position on the essence of the category "economic security of the enterprise" on the basis of research and systematization of scientific approaches that reveal the content and characteristics of this category. Method or methodology of the work. The methodological basis of the study was the scientific works of domestic and foreign authors devoted to the disclosure of problematic aspects of economic security in enterprises. The method of comparative analysis and the method of content analysis of scientists' works were used in the study. Results of the study. In the study, scientific approaches to the definition of "economic security of an enterprise" were analyzed and systematized, their characteristic features and shortcomings were highlighted. Based on the results of the study, the authors proposed their own interpretation of the definition of "economic security of an enterprise" on the basis of an integrated approach. Scope of practical application of the results. The obtained scientific results are of theoretical value and can be used for further study of issues related to the economic security of the enterprise, as well as to improve the company's development strategy. Conclusions. The authors conclude that economic security of the enterprise is an important factor in economic growth not only of the enterprise but also of the economy as a whole. But, according to the study, the concept of "economic security of the enterprise" is multifaceted and complex and it requires consideration of its economic component.

Key words: definition, economic security, enterprise, security, system, integrated approach.

Постановка проблеми. Забезпечення економічної безпеки підприємства є ключовою умовою сталого розвитку держави, що на сучасному етапі здійснити все складніше через нові виклики з боку як зовнішнього, так і внутрішнього середовища. Так, серед чинників, які деструктивно впливають на економічну безпеку суб'єктів господарювання, є: посилення глобалізаційних процесів, виникнення пандемій, розгортання міжнародних або територіальних конфліктів, неврегульована політична обстановка або нестабільна соціально-економічна ситуація в країні, високий рівень корупції та криміногенної обстановки тощо. Своєю чергою, наслідками втрати економічної безпеки підприємством є:

падіння обсягів виробництва, скорочення робочих місць, погіршення конкурентоспроможності компанії, банкрутство, підвищення цін, зниження добробуту населення, скорочення доходів бюджету та ін. У зв'язку із цим великого значення набуває формування системи моніторингу та управління економічною безпекою підприємства, яке базується на чіткому визначенні даного поняття. Це й актуалізувало тему дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти щодо визначення суті поняття «економічна безпека підприємства», чинників її формування та ключових складників відображено в наукових працях таких учених, як: І.О. Бланк [13],

С.Б. Довбня [12], Т.Б. Ігнашкіна [14], І.В. Колодяжна, К.А. Букріна [8], Л.А. Кургузенкова [17], І.Г. Манцуров [15], Т.І. Олійник [9], Р.М. Скриньковський [7] та ін. Однак певні боки цієї проблеми потребують додаткового дослідження та доопрацювання, зокрема це стосується уточнення сутності дефініції «економічна безпека підприємства» на основі критичного аналізу та узагальнення сучасної наукової думки із зазначеного питання.

Постановка завдання. Метою роботи є обґрунтування авторської позиції щодо сутності категорії

«економічна безпека підприємства» на основі дослідження та систематизації наукових підходів, які розкривають зміст та характерні ознаки даної категорії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Незважаючи на багату кількість напрацювань, питання щодо визначення суті поняття «економічна безпека підприємства» все ще залишається дискусійним. Науковці виділяють декілька підходів, що розкривають суть даної дефініції (табл. 1).

Таблиця 1

Наукові підходи до визначення суті дефініції «економічна безпека підприємства»

Автор	Підходи
М.Д. Домашенко [1, с. 169]	1) певний стан (ефективного використання ресурсів компанії; пошуку стратегічного потенціалу; захищеності діяльності компанії); 2) комплекс заходів; 3) інші підходи
Т.І. Сабецька [2, с. 103]	1) захист від несанкціонованого доступу до інформації; 2) захист від негативних впливів чи загроз; 3) захист від методів кримінальної конкуренції; 4) гармонізація інтересів підприємства з інтересами суб'єктів його зовнішнього середовища; 5) стан стійкості чи рівноваги або ефективного використання його ресурсів
Г.А. Іващенко, О.Ф. Ярошенко [3, с. 130]	1) стан ефективного використання ресурсів; 2) стан захищеності діяльності підприємства; 3) стан виробничої системи; 4) стан економічного розвитку; 5) наявність конкурентних переваг; 6) гармонізація економічних інтересів компанії з інтересами суб'єктів її зовнішнього середовища; 7) стан захищеності інтересів
Н.Е. Аванесова, Є.С. Чупрін [4, с. 100]	1) із позиції захисту діяльності підприємства (захист бізнесу або інтересів компанії від небажаних загроз); 2) стан стійкості (здатність підприємства зберігати стабільність та рівновагу); 3) еволюційний підхід (визнання чинників навколишнього середовища головною рушійною силою розвитку та змін підприємства). 4) процес (орієнтація на процеси, які визначають рівень економічної безпеки підприємства); 5) стан ефективного використання ресурсів; 6) фокусування на наявних конкурентних перевагах; 7) гармонізація економічних інтересів компанії з інтересами суб'єктів її зовнішнього середовища
К.С. Зайченко, Н.І. Діма [5]	1) комплекс заходів; 2) складник підприємства; 3) стан розвитку підприємства; 4) ресурсозабезпечення; 5) стан захищеності підприємства
О.М. Грибіненко, С.М. Шагоян [6, с. 99]	1) стан захищеності життєво важливих інтересів підприємства від внутрішніх і зовнішніх загроз; 2) гармонізація в часі та просторі економічних інтересів підприємства з інтересами суб'єктів зовнішнього середовища; 3) стан ефективного використання корпоративних ресурсів (ресурсів капіталу, персоналу, інформації і технології, техніки та устаткування, прав) і можливостей компанії; 4) стан розвитку стратегічного потенціалу підприємства; 5) стан юридичних, виробничих відносин, організаційних зв'язків та ресурсів підприємства
Р.М. Скриньковський [7, с. 415]	1) стратегічний (стан захисту від зовнішніх та внутрішніх загроз); 2) ресурсно-функціональний (ефективне використання ресурсів (потенціалу) із виділенням певних функціональних елементів); 3) ринковий (ефективне використання ресурсів для забезпечення розвитку господарюючого суб'єкта в умовах ринкового середовища); 4) комплексний (тобто стан, який не залежить від неспокою); 5) системний (гарантується збереження рівноваги та стійкості, а також рівень захисту від різноманітних загроз); 6) кримінальний (захищеність щодо економічних злочинів); 7) конкурентний (наявність конкурентних переваг у компанії та ефективність її роботи у конкурентному середовищі); 8) специфічний (виділення певних специфічних характеристик та ознак, які притаманні економічній безпеці підприємства)

Джерело: складено за даними [1–7]

Аналізуючи наведені підходи, можна зробити висновок, що найчастіше сутність досліджуваної категорії науковці розглядають із позиції певного стану. При цьому вони мають різні погляди на зміст «стану» (табл. 2). Так, І.В. Колодяжна, К.А. Букріна [8, с. 136], О.М. Грибіненко і С.М. Шагоян [6, с. 99] вважають, що економічна безпека – це «стан захищеності підприємства від внутрішніх і зовнішніх загроз». Але, як вірно зауважує Т.І. Олійник, необхідно мати на увазі ступінь впливу різних внутрішніх і зовнішніх несприятливих чинників середовища саме на економіку суб'єкта господарювання, інакше неможливо побачити характерну особливість економічної безпеки від інших видів безпеки (наприклад, інформаційної, екологічної та ін.). До того ж поняття «економічна безпека» підмінюється поняттям «захищеність», що у подальшому викликає низку проблем, пов'язаних з оцінюванням ефективності даного стану [9, с. 43–44]. Додамо, що деякі автори конкретизують, від чого саме підприємство захищається, наприклад від економічних злочинів, несанкціонованого доступу до інформації, методів кримінальної конкуренції (Р.М. Скриньковський [7, с. 416], Т.І. Сабецька [2, с. 103]).

До того ж поділяємо думку Н.Е. Аванесової та Є.С. Чупріна [4, с. 99], які вважають, що «захист діяльності» та «захист інтересів» мають однакову мету, а саме забезпечення ефективного розвитку підприємства, тому їх недоцільно розділяти в окремі підходи.

Також у рамках цього підходу поняття «економічна безпека підприємства» розглядається як «стан ефективності» (С.М. Ілляшенко [10, с. 15]), «стан розвитку» суб'єкта господарювання (Р. Дацків [11, с. 63], С.Б. Довбня, Н.Ю. Гичова [12, с. 36]) «стан юридичних, виробничих відносин, організаційних зв'язків та матеріальних і інтелектуальних ресурсів» (І.О. Бланк [13, с. 84]), «стан наявності конкурентних переваг» (Т.Б. Ігнашкіна та А.Л. Шатохін [6, с. 92]). Але всі вони є вузькими, оскільки характеризують лише деякі аспекти поняття «економічна безпека підприємства».

Зустрічаються ще такі підходи: ринковий [7, с. 415], але він характеризує якість використання ресурсів підприємства в умовах ринкового середовища; конкурентний, який також відображає ресурсний складник підприємства, тобто наявність конкурентних переваг [7, с. 415; 3, с. 130].

Наведені вище підходи, на нашу думку, доцільно об'єднати в один підхід, під загальною назвою «стан».

Серед інших, найбільш поширених підходів до визначення сутності поняття «економічна безпека підприємства» зазначимо такі, що трактують її як:

- процес;
- систему;
- комплекс заходів.

Визначення даної категорії відповідно до наведених підходів систематизовано в табл. 2.

Орієнтуються на процеси, які визначають рівень економічної безпеки підприємства, автори І.Г. Манцуров, О.В. Нусінова [15, с. 77], А.А. Одинцов [16, с. 36]. Але визначення, запропоноване А.А. Одинцовим, є дуже вузьким, оскільки розглядає лише частковий випадок, пов'язаний із порушенням закону, та враховує тільки загрозу втрати конкурентоспроможності підприємства. На нашу думку, у трактуваннях економічної сутності будь-якої категорії, у тому числі й досліджуваної, не повинні прийматися за основу такі виключні аспекти, хоча ми розуміємо, що в реальній дійсності подібні ситуації мають місце.

Із позиції системного підходу економічну безпеку підприємства розглядають К.С. Зайченко, Н.І. Діма [5, с. 413], Л.А. Кургузенкова [17, с. 32], Ж.С. Костюк [18, с. 311], Р.М. Скриньковський [7, с. 416], при цьому деякі автори [5; 18] акцентують увагу на її структурних елементах, але не розкривають сутність понять та їхні причинно-наслідкові зв'язки. Уважаємо, що не зовсім обґрунтованим є включення в економічну безпеку таких складників, як силовий та екологічний. Також визначення, надане Р.М. Скриньковським [7, с. 416], більш відображає сутність комплексного підходу, ніж системного.

Як «комплекс заходів» трактують «економічну безпеку підприємства» Ю. Кім [15, с. 9] та Т.І. Олійник [9, с. 44], що, на нашу думку, є найбільш змістовним підходом, оскільки у ньому узагальнюються функціональний та ресурсний складники.

Загальним недоліком наведених вище визначень економічної безпеки підприємства є те, що більшість авторів не робить достатнього акценту на економічній суті цього поняття. Винятком є трактовки Р. Дацківа [11] та Р.М. Скриньковського [7], де йдеться про «економічний розвиток», «економічно ефективно та результативно функціонування» підприємства. Також трактування економічної безпеки підприємства виключно як «стану», «системи» або «процесу» є дуже вузьким, оскільки все це є складниками комплексу, що робить комплексний підхід більш повним та універсальним.

Узагальнивши наведені підходи, пропонуємо розглядати визначення економічної безпеки підприємства з позиції комплексного підходу, а саме як комплекс заходів, які спрямовані на захист економічних інтересів підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз і забезпечують підвищення конкурентоспроможності та економічну ефективність його діяльності.

Висновки з проведеного дослідження. Економічна безпека підприємства є важливим чинником економічного зростання не лише підприємства, а й економіки країни у цілому. Але, як

Трактування поняття «економічна безпека підприємства» науковцями

Автор	Визначення
<i>Стан (захищеності від внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечення ресурсами, розвитку)</i>	
І.В. Колодяжна, К.А. Букріна [8, с. 136]	Стан захищеності його важливих інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз, що забезпечує стабільність функціонування підприємства та отримання прогресу нині та в майбутньому.
О.М. Грибіненко, С.М. Шагоян [6, с. 99]	Стан захищеності від деструктивного впливу внутрішніх і зовнішніх чинників усіх потенціалів підприємства, що надає можливість йому ефективно та стабільно функціонувати.
С.М. Ілляшенко [10, с. 15]	Стан ефективності, отриманий за результатами використання ресурсів та ринкових можливостей підприємством задля здійснення захисту від негативних чинників як внутрішнього, так і зовнішнього середовища та забезпечення сталого розвитку.
Р. Дацків [11, с. 63]	Стан економічного розвитку підприємства, за умови якого забезпечується його гармонійний розвиток і воно має всі шанси на ефективне усунення загроз.
С.Б. Довбня, Н.Ю. Гичова [12, с. 36]	Стан розвитку в умовах висококонкурентного ринку, який досягається за найбільш ефективним використанням корпоративних ресурсів підприємства та відповідності його стратегії основним тенденціям макросередовища.
І.О. Бланк [13, с. 84]	Стан юридичних, виробничих відносин, а також організаційних зв'язків, матеріальних і інтелектуальних ресурсів, завдяки яким підприємство стабільно працює, має фінансово-комерційний успіх, а також науково, технічно та соціально розвинуто.
Т.Б. Ігнашкіна, А.Л. Шатохін [14, с. 92]	Стан самого підприємства, який характеризується наявністю конкурентних переваг завдяки ефективному використанню існуючих власних та залучених некорпоративних ресурсів, своєчасному впровадженню комплексу заходів для захисту своєї господарської діяльності та максимального досягнення поставлених цілей у короткостроковому та довгостроковому періодах в умовах нестійкого навколишнього середовища.
<i>Процес</i>	
І.Г. Манцуров, О.В. Нусінова [15, с. 77]	Динамічний та безперервний процес, завдяки якому забезпечуються бажані значення індикаторів економічної безпеки стабільності в кожному часовому періоді, який оцінюється з одночасним підвищенням нормативних значень показників загальної безпеки компанії.
А.А. Одинцов [16, с. 36]	Процес, спрямований на захист підприємницьких структур та осіб, діяльність яких включає елементи підприємництва, проти методів кримінальної конкуренції та інших методів, які можуть завдати підприємству шкоди через порушення закону та ділової етики.
<i>Система</i>	
К.С. Зайченко, Н.І. Діма [5, с. 413]	Система взаємодії її головних структурних елементів (інформаційного, техніко-технологічного, кадрового, інтелектуального, фінансового, організаційно-управлінського, політико-правового, силового та екологічного).
Л.А. Кургузенкова [12, с. 32]	Складна нелінійна система, яка являє собою відокремлений суб'єкт господарювання, при цьому в ході виробництва й обміну благами між людьми під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників вона не погіршується або не втрачає можливості функціонування та розвитку.
Ж.С. Костюк [18, с. 311]	Система, яка містить такі функціональні складники: транспортно-виробничий; експлуатаційний; інфраструктурний; соціально-екологічний; фінансовий; інтерфейсний.
Р.М. Скриньковський [7, с. 416]	Система захисних заходів, метою якої є цілеспрямоване й щоденне забезпечення безперебійної та водночас економічно ефективною і результативною роботи компанії за допомогою боротьби з різними чинниками, які деструктивно впливають на її діяльність.
<i>Комплекс заходів</i>	
Ю. Кім [19, с. 9]	Комплекс організаційних, управлінських, технологічних, профілактичних і маркетингових заходів, які спрямовані на кількісний і якісний захист інтересів підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз.
Т.І. Олійник [8, с. 44]	Комплекс заходів, спрямованих на застереження підприємства від різноманітних загроз та забезпечення його нормальної роботи в ході досягнення поставлених цілей.

Джерело: складено за даними [5–8; 10–19]

свідчить проведене дослідження, поняття «економічна безпека підприємства» є багатоаспектним та складним, що підкреслюється неоднозначним трактуванням даної дефініції науковцями. Запропоноване авторське визначення поняття «економічна безпека» розкриває його сутність саме з економічного погляду, оскільки акцентує увагу на економічних інтересах підприємства та

економічній ефективності його функціонування в умовах зовнішніх та внутрішніх загроз. Перспектива подальших досліджень у цьому напрямі полягає в обґрунтуванні сутності та складників структурного механізму забезпечення економічної безпеки підприємства, що сприятиме його економічному розвитку та підвищенню конкурентоспроможності в майбутньому.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Домашенко М.Д. Аналіз наукових підходів до визначення поняття економічної безпеки зовнішньо-економічної діяльності машинобудівних підприємств. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2011. № 3. Т. 1. С. 167–172.
2. Сабецька Т.І. Зародження, становлення та розвиток поняття «економічна безпека підприємства». *Причорноморські економічні студії*. 2016. № 6. С. 101–106.
3. Іващенко Г.А., Ярошенко О.Ф. Ідентифікація дефініції «економічна безпека підприємства». *Бізнес Інформ*. 2011. № 9. С. 129–131.
4. Avanesova N., Chuprin Y. Enterprise economic security: essential characteristics of the concept. *Innovative technologies and scientific solutions for industries*. 2017. №.1(1). P. 98–102.
5. Зайченко К.С., Діма Н.І. Економічна безпека підприємства: сутність та роль. *Ефективна економіка*. 2021. № 5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2021/92.pdf (дата звернення: 29.11.2021).
6. Грибіненко О.М., Шагоян С.М. Сутність та шляхи забезпечення економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. № 22. Ч. 1. С. 98–100.
7. Скриньковський Р.М. Економічна безпека підприємства: сутність, класифікація та система діагностики. *Науковий вісник МНУ ім. В.О. Сухомлинського*. 2015. № 3. С. 414–418.
8. Колодязна І.В., Букріна К.А. Економічна безпека в системі сталого функціонування підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. № 23. Ч. 1. С. 135–140.
9. Олійник Т.І. Економічна безпека суб'єкта господарювання: сутність та підходи до визначення. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 18. С. 42–46.
10. Ильяшенко С.Н. Составляющие экономической безопасности предприятия и подходы к их оценке. *Актуальні проблеми економіки*. 2003. № 3. С. 11–19.
11. Дацків Р.М. Економічна безпека держави в умовах глобальної конкуренції. Львів : Центр Європи, 2006. 159 с.
12. Довбня С.Б., Гичова Н.Ю. Діагностика рівня економічної безпеки підприємства. *Фінанси підприємств*. 2008. № 4. С. 88–97.
13. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия. Киев : Ника-центр ; Эльга, 2004. 784 с.
14. Ігнашкіна Т.Б., Шатохін А.Л. Економічна безпека підприємства та її трактування у наукових працях. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2013. № 4. Т. 2. С. 88–94.
15. Манцуров І.Г., Нусінова О.В. Економічна безпека підприємства: сутність та види. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2012. № 4. С. 75–78.
16. Одинцов А.А. Экономическая и информационная безопасность предпринимательства : учебное пособие. Москва : Академия, 2008. 336 с.
17. Кургузенкова Л.А. Економічна безпека підприємства: сутність та чинники формування її відповідного рівня. *Економіка і суспільство*. 2015. № 1. С. 31–34.
18. Костюк Ж.С. Функціональні складові економічної безпеки підприємств залізничного транспорту.

Вісник економіки транспорту і промисловості. 2013. № 42. С. 308–311.

19. Кім Ю.Г. Управління системою фінансової безпеки підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 21.04.02. Київ, 2009. 21 с.

REFERENCES:

- Domashenko M.D. (2011) Analiz naukovykh pidkhodiv do vyznachennya ponyattya ekonomichnoyi bezpeky zovnishnoekonomichnoyi diyalnosti mashynobudivnykh pidpryyemstv [Analysis of scientific approaches to defining the concept of economic security of foreign economic activity of machine-building enterprises]. *Marketynh i menedzhment innovatsiy*, no. 3. T. 1, pp. 167–172. (in Ukrainian)
2. Sabetska T.I. (2016) Zarodzhennya, stanovlenya ta rozvytok ponyattya «ekonomichna bezpeka pidpryyemstva» [Origin, formation and development of the concept of "economic security of the enterprise"]. *Prychornomorski ekonomichni studiyi*, no. 6, pp. 101–106. (in Ukrainian)
3. Ivashchenko H.A., Yaroshenko O.F. (2011) Identyfikatsiya definitsiyi «ekonomichna bezpeka pidpryyemstva» [Identification of the definition of "economic security of the enterprise"]. *Biznes-Inform*, no. 9, pp. 129–131. (in Ukrainian)
4. Avanesova N., Chuprin Y. (2017). Enterprise economic security: essential characteristics of the concept. *Innovative technologies and scientific solutions for industries*, no. 1(1), pp. 98–102. (in English)
5. Zajchenko K.S., Dima N.I. (2021) Ekonomichna bezpeka pidpryyemstva: sutnistij ta rolj [Economic security of the enterprise: the essence and role of an efficient economy]. *Efektivna ekonomika* [Efficient economy], no. 5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2021/92.pdf (accessed 29 November 2021). (in Ukrainian)
6. Ghrybinenko O.M., Shaghojan S.M. (2017) Sutnistij ta shljakhy zabezpechennja ekonomichnoji bezpeky pidpryyemstva [The essence and ways to ensure the economic security of the enterprise]. *Naukovyj visnyk Khersonskogho derzhavnogho universytetu*, no. 22. Ch. 1, pp. 98–100. (in Ukrainian)
7. Skrynjkovskij R.M. (2015) Ekonomichna bezpeka pidpryyemstva: sutnistij, klasyfikacija ta systema diaghnostyky [Economic security of the enterprise: essence, classification and diagnostic system]. *Naukovyj visnyk MNU im. V.O. Sukhomlynskogho*, no. 3, pp. 414–418. (in Ukrainian)
8. Kolodzazhna I.V., Bukrina K.A. (2019) Ekonomichna bezpeka v systemi stalogho funkcionuvannja pidpryyemstva [Economic security in the system of sustainable operation of the enterprise]. *Naukovyj visnyk Uzhghorodskogho nacionalnogho universytetu*, no. 23. Ch. 1, pp. 135–140. (in Ukrainian)
9. Olijnyk T.I. (2019) Ekonomichna bezpeka sub'jekta ghospodarjuvannja: sutnistij ta pidkhody do vyznachennja [Economic security of the business entity: the essence and approaches to the definition]. *Investyciji: praktyka ta dosvid*, no. 18, pp. 42–46. (in Ukrainian)
10. Il'yashenko S.N. (2003) Sostavlyayushchie ekonomicheskoy bezopasnosti predpriyatiya i podkhody k ikh otsenke [Components of economic security of

the enterprise and approaches to their assessment]. *Aktual'ni problemi ekonomiki: naukoviy zhurnal*, no. 3. pp. 11–19. (in Russian)

11. Dackiv R.M. (2006) Ekonomichna bezpeka derzhavy v umovakh globalnoji konkurenciji [Economic security of the state in the conditions of global competition]. Ljviv: Centr Jevropy. 159 p. (in Ukrainian)

12. Dovbnia S.B., Hychova N.Yu. (2008) Diahnostyka rivnia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Diagnosis of the level of economic security of the enterprise]. *Finansy pidpriemstv*, no. 4, pp. 88–97. (in Ukrainian)

13. Blank I.A. (2004) Upravlenie finansovoy bezopasnost'yu predpriyatiya [Management of financial security of the enterprise]. Kyiv: Nika-tsentri; El'ga. 784 p. (in Russian)

14. Ilnashkina T.B., Shatokhin A.L. (2013) Ekonomichna bezpeka pidpriemstva ta yii traktuvannia u naukovykh pratsiakh [Economic security of the enterprise and its interpretation in scientific works]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, no. 4. T. 2, pp. 88–94. (in Ukrainian)

15. Mancurov I.Gh., Nusinova O.V. (2012) Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: sutnistj ta vydy [Economic

security of the enterprise: essence and types]. *Formuvannja rynkovykh vidnosyn v Ukrajinі*, no. 4, pp. 75–78. (in Ukrainian)

16. Odintsov A.A. (2008) Ekonomicheskaya i informatsionnaya bezopasnost' predprinimatel'stva [Economic and information security of entrepreneurship]: ucheb. posobie. Moscow: Izd-vo «Akademiya». 336 p. (in Russian)

17. Kurghuzenkova L.A. (2015) Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: sutnistj ta chynnyky formuvannja jiji vidpovidnogo rivnja [Economic security of the enterprise: the essence and factors of formation of its corresponding level]. *Ekonomika i suspiljstvo*, no. 1, pp. 31–34. (in Ukrainian)

18. Kostjuk Zh.S. (2013) Funkcionaljni skladovi ekonomichnoji bezpeky pidpriemstv zaliznychnogho transportu [Functional components of economic security of railway transport enterprises]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no. 42, pp. 308–311. (in Ukrainian)

19. Kim Ju.Gh. (2009) Upravlinnja systemoju finansovoji bezpeky pidpriemstva [Management of the financial security system of the enterprise]: avtoref. dys... kand. ekon. nauk. 21.04.02. Kyiv, 21 p. (in Ukrainian)